

ALGEMENE INFORMATIE

Inschrijving

Inschrijving is gratis.

S.v.p. de antwoordstrook voor 15 mei a.s. opsturen naar het secretariaat NAV of faxen naar 0527-688428 of via e-mail: secretariaat@artsenverbond.nl

Plaats

Zalencentrum "Hoog Brabant" in Hoog-atharijne, Radboudkwartier 23 te Utrecht.
U bent bereikbaar op ☎ 030 - 2331525

Routebeschrijving

Trein: Vanaf het Centraal Station volgt u het bord "Centrum" en vindt u "Hoog Brabant" op het Radboudkwartier.

Auto: Vanaf de A2 afslag "De Meern" borden "Centrum" volgen en vervolgens de "Hoog Brabant" lichtmastborden. Betaald parkeren in Radboudgarage aan de Stationsstraat is mogelijk; de bordjes "Hoog Brabant" volgen.

Informatie

secretariaat NAV ☎ 0527 - 688429
fax 0527 - 688428

internet: <http://www.artsenverbond.nl>
e-mail: secretariaat@artsenverbond.nl

Geen
postzegel
nodig

Secretariaat Nederlands Artsenverbond
Antwoordnummer 3352
8320 WB Urk

Minisymposium

Schriftelijke wilsverklaringen

zaterdag 19 mei 2001

Hoog Brabant, Utrecht

JURISTENVERENIGING
PRO VITA

Nederlands Artsen Verbond

INLEIDING

Voor het verrichten van medische handelingen is toestemming vereist. Toestemming voor medische verrichtingen wordt overwegend mondeling gegeven. Naast mondelinge toestemming kan een schriftelijke wilsverklaring een rol gaan spelen op het moment dat de patiënt wilsbekwaam is geworden. In een schriftelijke wilsverklaring kan toestemming worden gegeven voor een medische verrichting tevens kan een patiënt zijn wensen kenbaar maken t.a.v. verzorging. Een patiënt kan echter ook schriftelijk weigeren een bepaalde medische behandeling te ondergaan.

Juridisch kunnen schriftelijke wilsverklaringen omtrent de toekomstige behandeling worden getypeerd als rechtshandelingen waarmee het persoonlijkheidsrecht wordt gespecificeerd om zoveel mogelijk overeenkomstig de eigen wensen te worden behandeld. Deze rechtshandeling krijgt betekenis als de patiënt niet meer in staat is zijn wil te uiten en iemand als vertegenwoordiger van de patiënt optreedt. Het gaat dan om vervangende toestemming voor medische verrichtingen. De eerst aangewezen vertegenwoordiger is de schriftelijk gemachtigde van de patiënt (toen hij nog wilsbekwaam was) Ontbreekt deze persoon, dan wijst de wet de echtgenoot of andere levensgezel van de patiënt aan. Indien ook een zodanig persoon ontbreekt dan komt aan de beurt: een ouder, een kind, broer of zuster van de patiënt. De volgorde waarin deze vier familieleden in de wet zijn benoemd heeft geen juridische betekenis.

In de WGBO (wet geneeskundige behandelingsovereenkomst) wordt onderscheid gemaakt tussen zgn. negatieve en positieve wilsverklaringen.

De zgn. negatieve wilsverklaringen, waarbij de patiënt schriftelijk weigert toestemming te verlenen aan bepaalde medische handelingen, heeft in de WGBO een wettelijke basis gekregen (art. 7:450 lid 3 e.v. j6 art. 465 lid 3 e.v. BW). Daarmee hebben deze wilsverklaringen rechtskracht verkregen en is de behandelend arts gehouden hiervan aan gevolg te geven, voorbeelden zijn: 'non-reanimatieverklaring' en 'behandelverbod' van de NVVE. Afwijking van deze regel is mogelijk als de hulpverlener daartoe gegronde redenen heeft. De arts moet kunnen verantwoorden waarom hij in een voorkomend geval ondanks bijv. het schriftelijke behandelverbod toch tot behandeling is overgegaan. De hulpverlener heeft immers zijn eigen verantwoordelijkheid en heeft de zorg van een goed hulpverlener (art. 7:465 BW). In de praktijk kan dit spanningen met zich mee brengen.

Naaast negatieve wilsverklaringen staan de positieve wilsverklaringen. Deze verklaringen beogen een actief handelen van de arts, een opdracht om bepaalde handelingen in te stellen dan wel een bepaalde behandeling voort te zetten. Te denken valt aan de zorgverklaring, bijv. van de Stichting MAIA, de levenswilsverklaring van de NPV en van het Katholiek Nieuwsblad onder de naam 'credocard'.

De euthanasieverklaring uitgegeven door de NVVE wordt aangemerkt als een positieve wilsverklaring, omdat in die verklaring wordt

verzocht om het leven van de betrokkenen onder bepaalde omstandigheden te beëindigen. Een euthanasieverklaring valt echter niet onder de WGBO (art. 7:450 lid 3 BW) en is rechtens niet afdwingbaar. In de voorgestelde toetsingswet (levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding) krijgt de schriftelijke wilsverklaring, inhoudende een verzoek om levensbeëindiging een wettelijke basis.

Dat met het omgaan met schriftelijke wilsverklaringen allerlei problemen in de dagelijkse praktijk kunnen ontstaan zal tijdens dit symposium aan de hand van casuïstiek worden geïllustreerd. Criteria zullen worden geboden aan de hand waarvan aan de handdelwijzen van de arts richting kan worden gegeven.

Goede voorlichting niet alleen van artsen aan patiënten, maar ook aan artsen zelf over hoe zij met zulke verklaringen moeten omgaan zullen ertoe bijdragen dat ongewenste praktijksituaties, zoals tijdens het symposium besproken worden, zich minder zullen voordoen. Na afloop van het symposium zal een special worden uitgereikt met een selectie van lezenswaardige literatuur over onderwerp.

Wij hopen u op zaterdag 19 mei a.s. te mogen begroeten.

Namens het bestuur van de JPV en van het NAV.
mw. mr. M.D. Klaasse-Carpentier, voorzitter JPV.
mw. Dr. M.C. Blonk, penningmeester NAV.

— 00000000 —

PROGRAMMA

09.30 u Ontvangst met koffie

10.00 u Voordracht van mw. mr. A.G. Bokhorst, werkzaam bij de Nederlandse Patiëntenvereniging (NPV) te Veenendaal, over **de juridische aspecten m.b.t. wilsverklaringen**

10.45 u Voordracht van dr. C.M.P.M. Hertogh, verpleeghuisarts en ethicus, over **de ethische aspecten rondom wilsverklaringen** (autonomie, identiteit, zelfbeschikking) met een koppeling naar problemen kunnen ontstaan in de dagelijkse praktijk

11.30 u Pauze

12.00 u Forumdiscussie

13.00 u Lunch

13.30 u Ledenvergadering JPV (besloten)
Ledenvergadering NAV (besloten)

Ondergetekende
geeft zich op voor het minisymposium "Schriftelijke wilsverklaringen"
op zaterdag 19 mei a.s.

Naam: _____

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Telefoon: _____

Functie: _____

Handtekening _____